

Dohoda: Usmíření mezi USA a Čínou? To sotva. Jen vánoční příměří. Podle Thúkidida vše pravděpodobně skončí válkou. Pax Americana se však nikdy nevrátí. Čeká nás po pádu globalizace lepší svět? Doufejme, že ano

- CZ24 News | 22. prosince 2019

CRIMSON ALTER se zastavuje u avizované obchodní dohody mezi USA a Čínou, přičemž dokazuje, že naděje na vyrovnaní vztahů obou zemí do ní vkládané jsou pouhým zbožným přáním

Mezinárodní informační pole a finanční trhy jsou doslova naplněny vzrušením nad takzvanou obchodní dohodou mezi USA a Čínou a někteří finanční hráči a zástupci médií v ní chtějí vidět známky zlepšení vztahů mezi Washingtonem a Pekingem.

Je logické předpokládat, že jedním z důsledků uzavření této „obchodní dohody“ bude spousta „expertních hodnocení“, které předpovídají návrat světa do stavu, v jakém byl do roku 2016, což Spojeným státům umožní soustředit se na boj proti Rusku a návrat Krymu do ukrajinské sestavy, na zničení ruské ekonomiky sankcemi atd.

Predikci takovýchto předpokladů lze bezpečně provést na základě precedentu z nedávné minulosti: právě takové předpovědi byly velmi populární v ruských sociálních sítích a televizních kanálech v listopadu 2017 – po setkání prezidenta Trumpa s předsedou Si, když se mnohým zdálo, že obchodní válka skončila, studená válka mezi USA a Čínou rovněž a „Amerika opět nad všemi zvítězila“.

Ztracené iluze

Nicméně praxe ukázala, že měli pravdu skeptici, kteří tehdy tvrdili, že nedošlo k žádnému zásadnímu pokroku a ve skutečnosti nebyl vyřešen žádný z problémů vztahů mezi USA a Čínou, což znamená, že se rozbouří nová studená válka (s pravidelnými příměřími) až do úplného hospodářského kolapsu, nebo kapitulace jedné ze stran konfliktu.

Tehdy v listopadu 2017 byla důvodem k optimismu například německého oficiálního plátku Deutsche Welle skutečnost, že „USA a Čína uzavřely obchodní dohody v hodnotě 253 miliard dolarů. Během státní návštěvy Trumpa v Pekingu bylo podepsáno několik kontraktů v oblasti energetiky, výroby letadel a elektroniky.“ Nyní můžeme mluvit o jistém „průlomu při řešení obchodního sporu“ a také potvrdit, že „strany se dohodly na první fázi dvoustranné hospodářské dohody. Ta předpokládá zvýšení čínského dovozu z USA a snížení cel“.

Ovšem po několika nevydařených začátcích v obchodních jednáních dokonce i některá západní média začala být skeptická vůči tzv. diplomatickým průlomům. Například britská BBC naznačila, že „americký prezident Donald Trump označil prozatímní mini-dohodu za triumf, kdežto jeho protivníci za kapitulaci.“

S největší pravděpodobností tu nyní máme stejný případ, kdy nemají pravdu odpůrci amerického prezidenta ani jeho zastánci.

Nevýznamné ústupky

Problém s interpretací dnešní dohody spočívá v tom, že text dohody neviděl nikdo kromě vyjednávačů. Pokud mám být úplně přesný, vedoucí americké delegace Robert Lighthizer ukázal reportérům smlouvu – ale pouze v podobě velkého stohu papírů, a to jen proto, aby dokázal, že něco takového vůbec existuje.

Americká agentura Bloomberg informuje o amerických ústupcích, které byly v rámci jednání učiněny:

Washington slíbil nezavádět nové celní tarify na čínské chytré telefony a počítače, které měly vstoupit v platnost 15. prosince, a zavázal se postupně zrušit již zavedená cla, jakmile se dosáhne nových dohod. Pokud jde o čínskou stranu, Bloomberg tvrdí, že pro ni existuje závazek nakupovat americké zemědělské produkty bez celního zatížení, chránit v Číně americké duševní vlastnictví a opustit praktiku nucení amerických firem předávat Číně své technologie výměnou za přístup na čínský trh. Američtí novináři také zdůrazňují, že Peking na sebe bere závazek nesnižovat kurz jüanu vůči dolaru za účelem podpořit čínský vývoz. Kromě toho Čína oznámila, že odkládá (ale neruší) zavedení doplňujících cel na dovoz amerického zboží, především automobilů a jejich součástí.

Rýsují se obrysy kompromisu, v jehož rámci lze argumentovat jak ve prospěch porážky USA, tak ve prospěch amerického triumfu. Problém je v tom, že ve srovnání s problémy, které zůstaly daleko za hranicemi tohoto podivného příměří, všechny vzájemné ústupky jsou malicherné a nehodné pozornosti.

A bude hůř...

V nedělním rozhovoru pro CNN známý americký politolog a ředitel skupiny Eurasia Group – největší firmy pro politické poradenství na světě – Ian Bremmer uvedl, že bez ohledu na příměří, *„vztahy mezi USA a Čínou budou příští rok mnohem horší“*.

Jeho argumenty se zakládají na předpokladu, že příští rok se ukáže mnoho principiálních problémů: konflikt kolem Huawei a zatčení jednoho z jeho ředitelů v Kanadě, nepokoje v Hongkongu, studená technologická válka, ujugurská otázka (tj. obvinění Číny z vytváření koncentračních táborů v autonomní ujugurské oblasti) a tak dále.

Věhlasný americký politolog má naprostou pravdu, a pokud se podíváme na věci z pohledu ještě zásadnějších konfliktů, pak stoh papírů v rukou Trumpova poradce, který nyní vzrušuje světová média a finanční trhy, není mírem, dokonce ani příměřím, ale pouze jakousi vánoční pauzou mezi koly geopolitického boxerského zápasu.

Seznam americko-čínských problémů, na které poukázal Ian Bremmer, je ve skutečnosti také seznam drobností ve srovnání s nejdůležitějším nevyřešeným problémem, který lze zredukovat na klasickou formuli „my, nebo oni“. Spojené státy si nemohou zachovat své bohatství a všechna doprovodná privilegia bez statutu světového hegemonu, a proto je pro Trumpa čínská ochota kupovat americkou sóju nebo vepřové maso nevýznamná a jde o pouhou epizodu velké studené války, byť z hlediska public relations výhodnou. Je třeba připomenout, že Trump ještě jako kandidát, dokud ho neomezovaly nutné lži pro uklidnění finančních trhů, hovořil o „čínské hrozbě“: z jeho pohledu by se čínská dominance ve vzájemném obchodu měla urychleně zastavit, protože ohrožuje Spojené státy ekonomicky i politicky. A americká ekonomika je jedna velká bublina, která může kdykoliv prasknout.

Nemají kam couvnout

Z Trumpových projevů a prohlášení během jeho volební kampaně se rýsoval nepříjemný obraz USA. Na jedné straně světový hegemon, který doslova „znásilňuje Čínu“ (termín z Trumpovy řeči), a na druhé straně „prasátko na peníze“, které je okrádáno (opět citace). A co hlavní: americká ekonomika je podle prezidenta miliardáře ve skutečnosti „velká, tlustá, ošklivá bublina“.

Dnes hlavní americký představitel zdůrazňuje, že americká ekonomika je nejlepší na světě, ale existuje podezření, že právě teď lže jen proto, aby mu případné prasknutí „bubliny“ jeho političtí oponenti nehodili na hřbet.

Udělat z „okradeného a znásilněného“ pruhovaného prasátka s hvězdami znovu hegemonické monstrum lze pouze obrácením procesu globalizace a odkláněním pracovních míst a výrobních zařízení z USA, na což si americký prezident opakovaně stěžoval, přičemž jedním z jeho hlavních hesel volební kampaně byl příslib návratu pracovních míst zpět do země. To ale znamená, že za účelem vítězství a obnovení dřívější velikosti USA je třeba připravit Čínu o desítky milionů pracovních míst a souvisejících výrobních kapacit (tj. vrátit je do Ameriky) a pokud možno zcela vyloučit Peking z amerických a západních trhů, a také mu zabránit v rozvoji vlastního sektoru špičkových technologií.

Všechny pokusy zapálit Hongkong, rozdmýchat „ujgurské problémy“, zakázat Evropské unii používat produkty čínské společnosti Huawei, stejně jako všechny pokusy přiškrtit čínský projekt „Jeden pás, jedna cesta“, to jsou uzly jednoho a téhož řetězce. Toho řetězce, který chce Trump omotat kolem pekingského krku a na něm zatáhnout Čínu zpět do minulosti – asi tak o třicet let dozadu, aby se vrátila do stavu, v jakém byla před nástupem globalizace a přesunem výroby z celého západního světa do Podnebesí.

Lapení do pastí

Ne nadarmo američtí odborníci a média diskutují o Thúkididově pasti – koncepci, podle níž konflikt mezi existující velmocí a její mladší, avšak slibnější konkurencí nemůže skončit jinak než válkou.

USA se už jednou z této „pasti“ dostaly: dokázaly zničit Sovětský svaz díky jeho ekonomické slabosti a vyhrané hollywoodské ideologicko-propagandistické válce. U Číny podobné úspěchy zaznamenány nebyly. Ale tato okolnost z pohledu hlavních ideologů protičínské politiky (jako je šéf Trumpova volebního štábu Stephen Bannon) znamená pouze to, že je třeba tvrději přitlačit současně na všech možných bolestivých místech.

Za těchto okolností jakýkoli dlouhodobý optimismus vyvolaný „příměřím“, které dosud obě země ani nepodepsaly, se jeví extrémně naivní, nebo velmi předčasný. Nicméně k návratu do zlatého věku „americké globalizace“ a do světa Pax Americana, jak vypadal ještě v roce 2015, pravděpodobně už nikdy nedojde. Deglobalizace, nová studená válka, rozpad systému světového obchodu založeného na WTO, utváření multipolárního světa – všechny tyto procesy se jednou završí a svět, který se objeví před našima očima, bude docela jiný.

A s největší pravděpodobností mnohem lepší, než byla „světlá globální minulost“, po níž se mnohým ve Washingtonu nebo v Bruselu velice stýská.